

SJVFS 2017:28

**Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd
om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m.;**

Saknr L 111

Utkom från trycket
den 6 november 2017

beslutade den 3 november 2017.

Statens jordbruksverk föreskriver¹, med stöd av 2, 4, 8 a, 9, 17 och 18 §§ djurskyddsförordningen (1988:539) följande. Dessutom beslutar Jordbruksverket följande allmänna råd.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 KAP. GEMENSAMMA BESTÄMMELSER.....	2
Definitioner	3
Tillsyn.....	4
Skötsel	5
Utrymmen.....	5
Golv	5
Brandskydd och elsäkerhet.....	5
Renhållning och strö.....	6
Stallklimat och luftkvalitet	6
Dagsljusinsläpp och belysning	7
Buller	7
Foder och dricksvatten	8
Anordningar, installationer och utrymme	8
Utevistelse	8
2 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR VÄRPHÖNS OCH UNGHÖNS	8
Skötsel	8
Utrymmen, inredning och utrustning	8
Renhållning och strö.....	13

¹ Jfr rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur (EGT L 221, 8.8.1998, s. 23, Celex 31998L0058) senast ändrad genom rådets förordning (EG) nr 806/2003 (EGT L 122, 16.5.2003, s. 1, Celex 32003R0806), rådets direktiv 1999/74/EG av den 19 juli 1999 om att fastställa miniminormer för skyddet av värphöns (EGT L 203, 3.8. 1999, s. 53, Celex 31999L0074) senast ändrad genom rådets förordning (EG) nr 806/2003 (EGT L 122, 16.5.2003, s. 1, Celex 32003R0806). Jfr även rådets direktiv 2007/43/EG av den 28 juni 2007 om fastställande av minimiregler för skydd av slaktkycklingar (EUT L 182, 12.7.2007, s. 19-28, Celex 32007L0043). Anmälan har gjorts enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EUT L 241, 17.9.2015, s. 1 Celex 32015L1535).

Stallklimat och luftkvalitet.....	14
Ljus.....	14
3 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR SLAKTKYCKLING.....	14
Tillsyn och skötsel	14
Utrymmen	15
Foder och dricksvatten	15
Ljus och belysning	15
Anordningar och installationer.....	16
4 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR AVELSDJUR INOM SLAKTKYCKLINGPRODUKTIONEN.....	16
Skötsel.....	16
Utrymmen, inredning och utrustning	16
Renhållning och strö	18
Stallklimat och luftkvalitet.....	18
Ljus och belysning	18
5 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR KALKONER	19
Skötsel och utrymmen.....	19
6 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR ANKOR OCH GÄSS.....	19
Skötsel och utrymmen.....	19
Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	20

1 KAP. GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

1 § Grundläggande bestämmelser om hur djur ska hållas och skötas finns i djurskyddslagen (1988:534) och djurskyddsförordningen (1988:539).

2 § Dessa föreskrifter och allmänna råd innehåller bestämmelser om hållande och skötsel av fjäderfän inom lantbruket m.m. utom strutsfåglar.

3 § Fjäderfä får hållas och skötas på annat sätt än vad som anges i dessa föreskrifter om en veterinär av veterinärmedicinska skäl har ordinerat detta.

4 § Om det finns särskilda skäl kan Jordbruksverket medge undantag från bestämmelserna i denna författning under förutsättning att det inte strider mot någon bindande EU-rättsakt, djurskyddslagen (1988:534) eller djurskyddsförordningen (1988:539).

Första stycket gäller inte sådana bestämmelser där djurhållning får ske på annat sätt i enlighet med ett kontrollprogram som är i drift. Från sådana bestämmelser kan Jordbruksverket endast medge undantag om det är nödvändigt som en följd av oförutsedda extraordinära omständigheter.

5 § De mått som anges i denna författning är minsta mått och centrummått för normal inredning om inte annat anges. Avvikelse från föreskrivna mått kan dock godtas i befintliga stallar under förutsättning att följande kriterier uppfylls:

1. djurmiljön i stallen som helhet är mycket god,
2. konsekvenserna av måttavvikelsen bedöms endast ha ringa påverkan på djuret avseende den funktion som måttföreskriften syftar till,
3. måttavvikelsen innebär inte någon ökad risk för skador, stress eller ohälsa hos djuren, samt
4. måttavvikelsen innebär inte att tillsynen och skötseln av djuren försvåras.

Detsamma gäller vid förprövningspliktig ombyggnad om länsstyrelsen vid prövningen bedömer att kriterierna i punkterna 1 – 4 ovan uppfylls i stallen efter åtgärden och att planlösningen i stallen är god.

Definitioner

6 § Ord eller uttryck som används i denna författning har följande betydelse:

allmänna råd: definieras i 1 § författningssamplingsförordningen (1976:725) som sådana generella rekommendationer om tillämpningen av en författning som anger hur någon kan eller bör handla i ett visst hänseende,

daglig dödlighet (%): antalet slaktkycklingar som har dött i en stallavdelning samma dag, inklusive sådana som har avlivats på grund av sjukdom eller av andra skäl, dividerat med totala antalet slaktkycklingar i stallavdelningen den aktuella dagen, multiplicerat med 100,

dBA: enhet för mätning av bl.a. ljudnivå (ljudtrycksnivå). "A" anger att det ingående ljudet vägs över det standardiserade A-filtret före nivåangivelsen. dBskalan är logaritmisk. En ökning eller minskning av ljudnivån med 10 dBA uppfattas av det mänskliga örat som en fördubbling respektive halvering av ljudet,

djurhållare: fysiska eller juridiska personer som enligt avtal eller lag ansvarar för eller handhar djur, oavsett om detta sker stadigvarande eller tillfälligt,

dränerande golv: ett samlingsbegrepp för genomsläppliga golv. Gödseldränerande golv är golv som är konstruerade för att släppa igenom träck, urin och i viss mån strömedel till ett underliggande utrymme.

forcerad ventilation: ventilationsflöden som överstiger 5,6 m³/h per slaktkyckling,

gödseldeflektor: utrustning i vissa hönsburar. En från fodertrågets bakkant utstickande plåt som har till syfte att skydda äggen mot bl. a. nedsmutsning och hackning samt att förhindra rymning och gödselnedfall i underliggande burvånings fodertråg,

gödseldränerande golv: se dränerande golv,

hårdgjord yta: ytan anses vara hårdgjord om den består av betong, asfalt eller annat likvärdigt material,

höns: med höns avses vuxna tappar och hönor,

kontinuerlig uppfödning: hållande av, i normalfallet, djur av olika åldrar i stall eller stallavdelning. Insättning av nya djur sker efterhand,

kontrollprogram: ett program som tagits fram i syfte att säkra en god djuromsorg och som är godkänt av Jordbruksverket, samt är knutet till en bestämmelse i denna författning,

omgångsuppfödning: hållande av djurgrupp/flock med individer av likartad ålder i eget stall eller egen stallavdelning. Insättning av ny djurgrupp sker inom en begränsad tidsperiod och inte förrän stallen eller stallavdelningen tömts helt,

ppm: koncentration av ett visst ämne mätt i miljondelar (parts per million),

rede: avskilt utrymme för äggläggning,

stall: byggnad för hållande av djur,

stallavdelning: del av ett stall som är avskilt från andra delar av stallet, normalt med täta väggar,

ströbad/sandbad: utrymme med luckert strömedel där värphöns i bur kan tillfredsställa sina beteendebestånd såsom att picka, sprätta och utföra sandbadsbeteende,

ströbädd: en bädd av strö som gödslas ut med ett intervall från någon eller några veckor upp till ett år. En ströbädd hålls torr genom att nytt strömedel tillförs ovanpå det gamla. En ströbädd som "brinner", dvs. utvecklar värme under en biologisk nedbrytningsprocess, kallas vanligen djupströbädd,

termisk komfort: djuren har termisk komfort inom den s.k. termoneutrala zonen. I denna zon kan djuren utan svårigheter upprätthålla sin värmebalans. Den termoneutrala zonen begränsas nedåt av den nedre kritiska temperaturen och uppåt av den övre kritiska temperaturen. När omgivningen har en temperatur under den undre kritiska temperaturen måste djuren öka sin ämnesomsättning och äta mer foder för att behålla sin kroppstemperatur. Vid temperaturer över den övre kritiska temperaturen kommer djurens kroppstemperatur att stiga på grund av att de av fysikaliska skäl inte kan bli av med sin överskottsvärme. De kritiska temperaturgränserna påverkas av en mängd faktorer såsom djurets vikt, djurets hälsa, utfodringsintensitet, lufthastighet, luftfuktighet, liggytor, strö, antal djur i gruppen samt djurens möjlighet till rörelse,

tillgänglig area: för hönsen ständigt tillgängliga areor med minst 0,3 m bredd och minst 0,45 m fri höjd. Redesarean får inte medräknas. För unghöns avses ständigt tillgängliga areor,

totalarea: begreppet avser areor där djuren kan röra sig utan hinder. Anordningar för utfodring som inkräktar på totalarean inräknas inte i denna,

unghöns: med unghöns avses växande tuppar och honor, samt

övertemperatur: skillnaden mellan förväntad och rådande, högre stalltemperatur.

Tillsyn

7 § Djurägaren och djurhållaren har ansvaret för fjäderfånas välbefinnande.

8 § Personer som har hand om fjäderfå ska ha tillräckliga kunskaper och färdigheter samt vara tillräckligt många för att dessa föreskrifter ska kunna följas.

9 § Fjäderfå ska normalt ses till minst en gång dagligen om inte annat framgår av denna författning. Nykläckta, sjuka eller skadade djur samt djur som beter sig onormalt ska ses till oftare.

10 § Fjäderfå ska hållas på ett sådant sätt att tillsynen över dem kan ske utan svårigheter.

11 § Automatiska system och anordningar som inverkar på djurskydd och djurhälsa ska kontrolleras dagligen.

Skötsel

12 § Fjäderfä ska hållas tillfredsställande rena.

13 § Ett fjäderfäs rörelsefrihet får inte begränsas genom att en tyngd eller annat hindrande föremål fästs vid djuret. Rörelsefriheten får inte heller begränsas genom att olika delar av djurets kropp binds samman eller genom att djuret binds samman med ett annat djur.

14 § Vid drivning ska fjäderfä hanteras lugnt. Djuren ska ha tillräckligt med utrymme för att kunna förflytta sig och tydligt kunna uppfatta drivvägen.

Allmänna råd till 1 kap. 14 § och 3 § djurskyddsförordningen

Djurstallar bör utformas så att flyttning, transport och utlastning av djuren underlättas. Drivgångar bör ha släta ytor utan skarpa hörn.

Speciella utlastningsrum eller boxar bör inrättas vid behov.

Lastrampers lutning bör vara så liten som möjligt.

15 § Föremål och ämnen som kan skada fjäderfäna ska förvaras så att de är oåtkomliga för dessa.

Utrymmen

16 § Fjäderfä som behöver särskild vård ska kunna tas omhand lösgående i ett närbeläget utrymme och ska där vid behov kunna hysas individuellt. Utrymmet ska ha ett klimat som djuren är vana vid.

För fjäderfä som under den kalla årstiden hålls i stallar med utomhusliknande klimat ska det även finnas behandlingsplatser som kan värmas upp eller på annat sätt vara anpassade så att djurens behov av termisk komfort tillgodoses.

Första stycket gäller inte fjäderfästallar där sjuka eller skadade djur omedelbart avlivas.

Golv

17 § Golv, sitt- och liggytor ska ha en jämn och halksäker yta.

Boxar eller sitt- och liggytor med rörligt golv samt utgödslingssystem i öppna skrapgångar ska utrustas, utformas och skötas så att djuren inte tillfogas skador och så att utrustningen inte inverkar menligt på djurens beteende och hälsa. Detsamma gäller utformningen av dränerande golvytor.

Brandskydd och elsäkerhet

18 § Vid förprövningspliktig ny-, till- eller ombyggnad av stallar ska dessa utformas så att det för fjäderfäna finns godtagbart byggnadstekniskt eller likvärdigt skydd mot brand samt godtagbara förutsättningar att rädda djuren vid brand.

Detsamma gäller när en stallbyggnad ändras eller används på ett sätt som innebär en ökad brandrisk.

Allmänna råd till 1 kap. 18 §

Lantbrukets brandskyddskommittés rekommendationer bör följas vid nybyggnad och större om- och tillbyggnad av stall.

19 § Belysningsanordningar, elektriska ledningar och andra elinstallationer som fjäderfåna kan nå, ska vara försedda med lämpliga skydd eller vara utförda så att det inte föreligger någon skaderisk.

20 § Det ska finnas en godtagbar plan för hur djurskyddet ska upprätthållas vid elavbrott.

Renhållning och strö

21 § Stallutrymmen ska rengöras och utgödslas minst en gång dagligen, om inte systemet för djurhållning är uppbyggt för andra rutiner som ger god hygien.

Vid kontinuerlig uppfödning ska stall eller stallavdelning rengöras noggrant minst en gång årligen. Vid omgångsuppfödning ska stall eller stallavdelning rengöras noggrant före varje insättning av en ny omgång djur. Stallar ska dessutom desinficeras innan en ny omgång djur sätts in.

22 § Ligg- och sittytor ska hållas rena och torra samt vara anpassade efter fjäderfäslag och stallklimat (termisk komfort).

23 § Strömedel ska vara av lämplig typ och ha god hygienisk kvalitet.

Stallklimat och luftkvalitet

24 § I stall ska djuren ha ett klimat som är anpassat till fjäderfäslag och djurhållningsformen (termisk komfort).

25 § I värmeisolerade stallar får den relativa luftfuktigheten under vintern endast undantagsvis överstiga 80 procent, såvida inte stalltemperaturen understiger 10°C. I sådana fall får den numeriska summan av stalltemperaturen och den relativa luftfuktigheten inte överstiga 90.

I oisolerade stallar får den relativa fuktigheten inte annat än undantagsvis överstiga uteluftens relativa fuktighet med mer än 10 procentenheter.

26 § I ett stall får fjäderfä endast tillfälligtvis utsättas för luftföroreningar som överstiger följande värden om inte annat anges i denna författning:

- ammoniak: 10 ppm,
- koldioxid: 3 000 ppm,
- svavelväte: 0,5 ppm,
- organiskt damm: 10 mg/m³.

27 § Utgödslingsystem ska vara utformade så att djur i en stallavdelning inte kommer i direktkontakt med gödsel från annan avdelning.

Luft får inte tas in i en stallavdelning via ett utgödslings- eller urindräningsystem eller via utrymmen som kan innehålla luftföroreningar eller smittämnen som kan påverka djurens hälsa negativt.

Öppningar mellan stallavdelningar ska kunna stängas och vara stängda när de inte används.

28 § I mekaniskt ventilerade stallar ska det finnas nödventilation.

29 § Mekaniskt ventilerade stallavdelningar med fler än 2 000 djur ska vara utrustade med larmanordning som varnar för:

1. övertemperaturer,
2. strömavbrott, samt
3. fel på larmanordningen.

Larmanordningen ska vara utformad så att larmet uppmärksammas på ett betryggande sätt.

Utrustningen ska kontrolleras regelbundet och före varje insättning av en ny omgång djur.

Allmänna råd till 2 § djurskyddslagen

Stallar för fler än 2 000 fjäderfän bör vara utrustade med reservelverk.

Även stallar med mekanisk ventilation utan krav på larm bör vara utrustade med en larmanordning som varnar för övertemperaturer, strömavbrott och fel på larmanordningen om ett ventilationsbortfall bedöms kunna medföra lidande för djuren.

Dagsljusinsläpp och belysning

30 § Stallar för fjäderfä får vara försedda med andra ljusinsläpp för dagsljus än fönster.

31 § Fönster som fjäderfäna kan nå, ska vara försedda med lämpliga skydd eller vara utförda så att det inte föreligger någon skaderisk.

32 § Stallar för fjäderfä som saknar ljusinsläpp för dagsljus och som var i bruk före den 1 januari 1994 behöver inte förses med ljusinsläpp om inte förprövningspliktig till- eller ombyggnad genomförs.

33 § Fjäderfä ska ha tillgång till ljus som stödjer deras dygnsrytm och beteendebest. I stallar med plats för mer än 350 djur ska ljusinsläpp för dagsljus vara placerade på ett sådant sätt att de ger en jämn fördelning av ljuset i djurutrymmet.

34 § I stallar där användningen av dagsljus orsakar djurskydds- eller djurhälsoproblem får dagljusliknande artificiellt ljus användas i stället för ljusinsläpp för dagsljus. Det artificiella ljuset ska vara anpassat till djurens behov, kunna styras, ha en spektralbredd på minst 300 nm, och innehålla ultraviolett ljus i UVA-området.

35 § Stallar för fjäderfä ska vara försedda med fast monterad belysning som inte förorsakar djuren obehag och som medger att tillsyn kan utövas utan svårigheter. Belysningen ska ge ett ljus som är flimmerfritt eller har en flimmerfrekvens på minst 120 Hz.

Kravet på fast monterad belysning i första stycket gäller inte utrymmen som endast är avsedda att ge skydd då djuren hålls utomhus under förutsättning att tillräcklig belysning som möjliggör tillsyn är ordnad på annat sätt.

Buller

36 § Buller i stallar får inte ha en sådan nivå och frekvens att det påverkar djurens hälsa menligt.

I stallar får fjäderfä endast tillfälligtvis utsättas för mekaniskt buller överstigande 65 dBA. I stallar med slaktkycklingar får dock bullernivån 65 dBA överstigas vid forcerad ventilation då väderleken kräver detta under förutsättning att bullernivån inte överstiger 75 dBA.

Foder och dricksvatten

37 § Fjäderfä ska dagligen ges foder av lämplig struktur.

Fodergivan ska garantera en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel.

38 § Fjäderfä ska få dricksvatten minst två gånger per dygn.

Anordningar, installationer och utrymme

39 § Utfodrings- och dricksvattensystem ska vara utformade, dimensionerade och placerade så att fjäderfäna lugnt och naturligt kan inta sitt foder och vatten.

Utevistelse

40 § Stängsel ska vara väl uppsatt och underhållet samt i övrigt utformat och anordnat på ett sådant sätt att fjäderfä som hålls inom stängslet eller drivs mellan stängsel inte skadas.

Stängsel som innehåller taggråd får inte användas till fjäderfä.

41 § Utomhusytor ska vara fria från föremål med uppenbar risk att skada fjäderfäna.

42 § Markytor som är hårt belastade av fjäderfäna ska vara hårdgjorda, dränerade eller naturligt ha motsvarande funktion.

2 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR VÄRPHÖNS OCH UNGHÖNS

1 § Detta kapitel innehåller särskilda bestämmelser för värpande hönor och unga hönor som hålls för produktion av ägg för livsmedel, samt avelsdjur.

Skötsel

2 § Endast hönsraser som har en medelvikt under 2,4 kg får hållas i burar. Djuren får hållas i burar högst två år.

3 § Unghöns ska vara uppfödda i inhysningssystem som förbereder dem för det system som de ska hållas i som vuxna.

Allmänna råd till 2 kap. 3 §

Värphöns i bursystem bör vara uppfödda i bursystem för unghöns.

Frigående värphöns bör vara uppfödda som frigående unghöns.

Unghöns uppfödda i bursystem bör inte användas som frigående värphöns i flervåningssystem.

Utrymmen, inredning och utrustning

4 § Unghöns ska ha tillgång till sittpinnar.

5 § Burar för värphöns eller unghöns ska ha täta sidoväggar.

6 § Burar för värphöns ska vara försedda med klonötare.

7 § Golvet i ett rede får inte vara utfört så att fåglarna ligger direkt på rutnät av metall.

8 § Dränerande golv ska vara så konstruerat att det ger stöd åt de främre klorna på varje fot.

9 § I anläggningar där djuren har möjlighet till utevistelse ska utomhusytorna ha en area som är anpassad till belägningsgraden och markytans beskaffenhet så att föroreningar undviks.

Utomhusytorna ska vara försedda med skydd mot dåligt väder och rovdjur.

I anläggningar med plats för mer än 350 djur ska flera öppningar ge tillträde till utomhusytorna.

10 § Minsta utrymme för värphöns i bur anges i tabell 1.

Tabell 1

	Area, m²/djur	Tillgänglig area, m²/djur	Höjd, m	Kortaste sida, m
<i>Bur</i> ¹⁾		0,060	0,45 ²⁾	
<i>Rede</i>	0,015		0,20	0,24
<i>Ströbad</i>	0,015		0,20	0,24

¹⁾ En bur får inte vara mindre än 0,2 m². I minimiarea får inte inräknas yta under gödseldeflektor som inkräktar mer än 0,07 m in i buren, räknat vinkelrätt från burens front.

²⁾ Avser tillgänglig area.

11 § Övriga mått m.m. för värphöns i bur anges i tabell 2.

Tabell 2

<i>Golv</i>	Trådtjocklek 2 mm Lutning högst 12 %
<i>Vatten</i>	Minst två koppar eller nipplar ska vara åtkomliga från varje bur. Varje nippel får betjäna högst två burfack.
<i>Fodertråg</i>	120 mm tråγκant per djur
<i>Sittpinne</i>	150 mm per djur
<i>Fri bredd för inspektionsgångar</i>	0,90 m
<i>Avstånd golv – nedersta burraden</i>	0,35 m
<i>Antal burvåningar</i>	Högst 3
<i>Antal värphöns per bur</i>	Högst 16

12 § Utrymme för frigående värphöns anges i tabell 3.

Tabell 3

<i>Högsta beläggning</i>	<i>Envåningssystem</i>	<i>Hönsraser med en medelvikt < 2,4 kg</i>	9 höns / m ² tillgänglig area
		<i>Hönsraser med en medelvikt ≥ 2,4 kg</i>	7,5 höns / m ² tillgänglig area
	<i>Flervåningssystem</i>	- 7 höns / m ² tillgänglig area - 20 höns/ m ² golvarea	
<i>Rede</i>	<i>Fackrede</i>	- minsta area 0,0125 m ² / höna - dock minst 0,075 m ² - kortaste sidan 0,24 m	
	<i>Kollektivrede</i>	- minsta area 0,010 m ² / höna - dock minst 0,140 m ² - kortaste sidan 0,35 m	
<i>Ströarea</i>		- minst 1/3 av golvarean - dock minst 0,025 m ² / djur	

13 § Utan hinder av 12 § får stallar hos äggproducenter med flervåningssystem beläggas med upp till 9 höns/m² tillgänglig area, dock högst 20 höns per m² golvarea, under förutsättning att samtliga punkter nedan är uppfyllda:

1. Besättningen är ansluten till frivillig organiserad hälsokontroll² med plan och riktlinjer som Jordbruksverket har godkänt för salmonellakontroll.
2. Besättningen är ansluten till frivillig organiserad hälsokontroll² med plan och riktlinjer som Jordbruksverket har godkänt för hälsokontroll av spolmask.
3. Djurens välfärd är god och djuren har en för sin ålder god kondition. Dokumenterade rutiner och åtgärdsplan finns och följs upp för att:
  - a) Se till att fothälsan är god och att fotskador hålls på en låg nivå.
  - b) Hantera eventuella utbrott av fjäderplockning och hackning.
4. Ströbädden är lucker. Dokumenterade rutiner och åtgärdsplan finns och följs upp för att hantera eventuella problem.
5. Dokumenterade rutiner för skötsel av stallets klimatiserings- och utgödslingssystem finns och följs upp.
6. Tilläggsvärme finns om stallklimatet kräver det.
7. Reservverk finns.
8. Personer som hanterar värphöns ska ha för sina arbetsuppgifter relevant utbildning, eller ha motsvarande kompetens gällande djurskyddslagstiftning, djurens fysiologi och behov, inhysning, stallklimat, samt hantering vid avlivning, infångning och lastning.

² Bestämmelser om frivillig organiserad hälsokontroll finns i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2015:17) om frivillig organiserad hälsokontroll av husdjur.

14 § Övriga mått m.m. för frigående värphöns anges i tabell 4.

Tabell 4

<i>Golv</i>		Lutning högst 12 %
<i>Vatten</i>	<i>Rakt tråg</i>	Minst 25 mm tråkant/djur
	<i>Runt tråg</i>	Minst 10 mm tråkant/djur
	<i>Nippel eller kopp¹⁾</i>	Högst 10 höns / nippel eller kopp
<i>Fodertråg</i>	<i>Rakt tråg</i>	Minst 100 mm tråkant / djur
	<i>Runt tråg</i>	Minst 40 mm tråkant / djur
<i>Sittpinne²⁾</i>		Minst 150 mm / djur
<i>Fri höjd mellan våningar i flervåningssystem</i>		0,45 m
<i>Antal våningar i flervåningssystem</i>		Högst 4
<i>Öppningar till utomhusytorna³⁾</i>		Höjd 0,35 Bredd 0,40 m, dock minst 2,0 m totalt per 1 000 höns

¹⁾ Minst två tillgängliga för varje djur.

²⁾ Centrumavstånd mellan sittpinnar ska vara minst 300 mm och minsta avstånd till vägg 200 mm.

³⁾ Ska vara utspridda utefter hela byggnadens längd.

15 § Utrymme för unghöns i bur anges i tabellen 5.

Tabell 5

Ålder, veckor	Burarea¹⁾ Högsta antal djur/m²	Burhöjd²⁾, m	Minsta utrymme vid rakt fodertråg, mm/djur	Vatten Högsta antal djur/nippel, st	Högsta antal burvåningar, st	Minsta sittpinnelängd, mm/djur
0-3	90	0,25	20	15	4	20
4-6	60	0,38	42	8	3	40
7-15	30	0,38	50	8	3	65
16-18	25	0,38	60	8	3	100

¹⁾ I minimiarea får inte inräknas yta under gödseldeflektor som inkräktar mer än 0,07 m in i buren, räknat vinkelrätt från burens front.

²⁾ Lägsta höjd inom föreskriven golvarea.

16 § Utrymme för frigående unghöns anges i tabell 6.

Tabell 6

Ålder, veckor	Envåningssystem, tillgänglig area Högsta antal djur/m²	Flervåningssystem²⁾, tillgänglig area Högsta antal djur/m²	Minsta ströarea	Minsta sittpinnelängd, mm/djur
0-3	55	55	1/3 av golvarean	20
4-6	25	25	1/3 av golvarean	40
7-15	15	10 ¹⁾	1/3 av golvarean	65
16-18	10	10 ¹⁾	1/3 av golvarean	100
17-21	9	7	1/3 av golvarean	120

¹⁾ Djurbeläggningen får dock inte överstiga 20 unghöns per m² golvarean.

²⁾ Antalet våningar får vara högst 4 stycken.

17 § Utan hinder av 16 § får stallar hos unghönsuppfödare med flervåningssystem som uppfyller kraven i samtliga punkter nedan, beläggas enligt tabell 7. Dock får högst 18 unghöns per m² tillgänglig area vid 18 veckors ålder hållas.

1. Besättningen är ansluten till frivillig organiserad hälsokontroll³ med plan och riktlinjer som Jordbruksverket har godkänt för salmonellakontroll.
2. Besättningen är ansluten till frivillig organiserad hälsokontroll³ med plan och riktlinjer som Jordbruksverket har godkänt för hälsokontroll av spolmask.
3. Djurens välfärd är god och djuren har en för sin ålder god kondition och jämnhet i flocken. Dokumenterade rutiner och åtgärdsplan finns och följs upp för att hantera eventuella utbrott av fjäderplockning och hackning.
4. Ströbädden är lucker. Dokumenterade rutiner och åtgärdsplan för att hantera eventuella problem finns och följs upp.
5. Dokumenterade rutiner för skötsel av stallets klimatiserings- och utgödslingssystem finns och följs upp.
6. Tilläggsvärme finns och justeras efter unghönsens behov.
7. Reservverk finns.
8. Personer som hanterar unghöns ska ha relevant utbildning, eller ha motsvarande kompetens gällande djurskyddslagstiftning, djurens fysiologi och behov, inhysning, stallklimat, samt hantering vid avlivning, infångning och lastning.

³ Bestämmelser om frivillig organiserad hälsokontroll finns i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2015:17) om frivillig organiserad hälsokontroll av husdjur.

Tabell 7

Ålder, veckor	Flervåningssystem ¹⁾ , tillgänglig area Högsta antal djur/m ²
0-3	82
4-6	42
7-14	21
15	20 ²⁾
16	19 ²⁾
17	19 ²⁾
18	18 ²⁾

¹⁾ Antalet våningar får vara högst 4 stycken.

²⁾ Djurbeläggningen får dock inte överstiga 20 unghöns per m² golvarea.

18 § Övriga mått för frigående unghöns anges i tabell 8.

Tabell 8

Ålder, veckor	Minsta utrymme vid rakt fodertråg, mm/djur	Minsta utrymme vid vattentråg		Vatten, Högsta antal djur/nippel
		Rakt, mm/djur	Runt, mm/djur	
0-3	20	5	4	30
4-6	20	5	5	30
7-15	42	7	5	20
16-18	50	7	5	15
19-21	55	8	6	15

Renhållning och strö

19 § I system för frigående värphöns med plats för mer än 350 djur får sittpinnar inte vara placerade över ströbädden.

I flervåningssystem för frigående unghöns eller värphöns ska våningsplanen utföras så att spillning inte kan falla ner på lägre våningsplan.

Även i övrigt ska inredning i stallar vara utformad så att djuren inte blir nedsmutsade av foder-, vatten- eller gödselspill.

20 § Ströbadet i burar för värphöns ska vara tillgängligt för hönsen under en sammanhängande period på minst fem timmar per dygn under den för hönsen aktiva delen av dygnet.

21 § Ströbadet i burar för värphöns ska vara utformat så att hönsen kommer i direktkontakt med strömedlet vid ströbadning samt avgränsat så att strömedlet hålls kvar i ströbadet.

22 § Unghöns ska ha ständig tillgång till strömedel som kan tillfredsställa deras beteendebestånd av att picka, sprätta och sandbada.

Allmänna råd till 9 § djurskyddsförordningen

Strömedel med grov struktur, såsom exempelvis kutterspån, bör inte användas i bursystem

Stallklimat och luftkvalitet

23 § Vid förprövningspliktig ny-, till- eller ombyggnad av ett stall med gödseldrainerande golv ska stallet ha mekaniskt utgödslingssystem som medger att regelbunden utgödsling kan ske under det gödseldrainerande golvet.

24 § I stallar med envåningssystem får djuren endast tillfälligtvis utsättas för ammoniakhalter som överstiger 25 ppm i stalluften.

Allmänna råd till 2 kap. 24 §

Stallar med gödseldrainerande golv som inte omfattas av kravet på mekanisk utgödsling enligt 2 kap. 23 § bör ha utgödslingssystem som medger att regelbunden utgödsling kan ske under det gödseldrainerande golvet. Utgödsling under gödseldrainerande golvytor bör ske minst 2 gånger per vecka.

Ljus

25 § Belysning i stallar med plats för mer än 350 fjäderfän ska tändas och släckas med automatisk, tidsstyrd dimfunktion eller motsvarande.

Allmänna råd till 4 § djurskyddslagen

Värphöns bör ha en sammanhängande mörkerperiod på minst åtta timmar per dygn.

3 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR SLAKTKYCKLING

Tillsyn och skötsel

Allmänna råd till 9 § djurskyddslagen

Om en slaktkyckling uppvisar svårigheter att gå, eller i övrigt visar tecken på skada eller sjukdom bör den avlivas.

1 § Slaktkycklingar ska ses till minst två gånger dagligen.

2 § Personer som hanterar slaktkycklingar på anläggningar med plats för fler än 500 slaktkycklingar ska ha genomgått en utbildning eller på annat sätt förvärvat motsvarande kunskaper för att kunna sköta slaktkycklingar på ett djurskyddsmässigt korrekt sätt. Framförallt gäller detta kunskap om regelverk, djurens fysiologi, behov och beteende, varsam hantering i samband med infångning, lastning och transport, akutvård och avlivning samt förebyggande smittskydd.

3 § Om fler än 500 djur hålls på anläggningen, ska relevanta fakta om uppfödningen (antal djur, totalarea, hybrid, daglig dödlighet, samt – om möjligt - orsak) journalföras. Journalerna ska bevaras i minst tre år.

Utrymmen

4 § Slaktkycklingar som föds upp inomhus ska hållas på ströbädd med en torr och lucker yta.

5 § I slaktkycklingstallar får belägningsgraden högst vara 20 kg slaktkyckling per kvadratmeter golvarea.

Utan hinder av första stycket får stallar hos slaktkycklinguppfödare som är anslutna till ett kontrollprogram, beläggas i enlighet med kontrollprogrammet, dock högst 36 kg per m² golvarea och högst 25 djur per m² golvarea.

Foder och dricksvatten

6 § Djuren ska ha ständig tillgång till foder eller måltidsutfodras med för djuren lämpliga intervall. Fodret får tas bort från djuren tidigast 12 timmar före beräknad slakttidpunkt.

7 § Anordningar för dricksvatten ska placeras och underhållas så att vattenspill i ströbäddar minimeras.

8 § Utrymmen för foder och vatten anges i tabell 9.

Tabell 9

Ålder, veckor	Minsta utrymme vid fodertråg		Minsta utrymme vid vattentråg		Högsta antal djur/ vattennippel, st
	Rakt, mm/ djur	Runt, mm/ djur	Rakt, mm/ djur	Runt, mm/ djur	
0 – 7	20	12 ¹⁾	10	4	20
8 – 10	35	20	15	5	15

1) 8 mm vid fri tillgång på foder.

Ljus och belysning

9 § Slaktkycklingar ska med undantag av första uppfödningsveckan och de sista tre dagarna före slakt, ha en mörkerperiod om minst sex timmar per dygn, varav en sammanhängande mörkerperiod på minst fyra timmar.

I stallar för slaktkycklingar ska belysningen på minst 80 % av den tillgängliga ytan vara minst 20 lux mätt i fåglarnas ögonhöjd. På veterinärs inrådan får ljusstyrkan tillfälligt minskas.

Anordningar och installationer

10 § Transportband i anordning för automatisk uppsamling eller räkning av kycklingar får inte ha en hastighet eller i övrigt användas på ett sätt som innebär lidande för djuren eller tillfogar dem skador. Anordningen ska vara försedd med lättåtkomlig manövercentral och nödstopp samt kontrolleras regelbundet och före användning varje gång den varit avstängd. När anordningen är i drift, ska den vara ständigt bemannad på ett sådant sätt att tillsynen över samtliga djur som vistas i anordningen kan ske samtidigt. Svaga eller skadade djur som upptäcks ska omedelbart avskiljas och tas om hand och, om inte ett gott djurskydd kan upprätthållas på annat sätt, avlivas.

4 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR AVELSDJUR INOM SLAKTKYCKLINGPRODUKTIONEN

1 § Detta kapitel innehåller särskilda bestämmelser för avelsdjur för slaktkycklingproduktion. Med avelsdjur avses både växande och vuxna tuppar och honor i denna produktion.

Skötsel

2 § Avelsdjuren får inte hållas i burar.

3 § Avelsdjur ska vara uppfödda i inhysningssystem som förbereder dem för det system som de ska hållas i som vuxna.

Utrymmen, inredning och utrustning

4 § Unghöns ska ha tillgång till sittpinnar.

5 § Vuxna djur ska ha tillgång till sittpinne eller annan upphöjd sittyta. Upphöjd sittyta ska finnas i en mängd så att alla djur har möjlighet att sitta samtidigt.

Allmänna råd till 4 kap. 5 §

Sittytan för avelsdjur mellan 1,6 - 3,0 kg bör inte understiga 160 cm²/kg och för avelsdjur mellan 3 - 5 kg inte understiga 115 cm²/kg.

6 § Golvet i ett rede får inte vara utfört så att fåglarna ligger direkt på rutnät av metall.

7 § Dränerande golv ska vara så konstruerat att det ger stöd åt de främre klorna på varje fot.

8 § I anläggningar där djuren har möjlighet till utevistelse ska utomhusytorna ha en area som är anpassad till belägningsgraden och markytans beskaffenhet så att föroreningar undviks.

Utomhusytorna ska vara försedda med skydd mot dåligt väder och rovdjur.

I anläggningar med plats för mer än 350 djur ska flera öppningar ge tillträde till utomhusytorna.

9 § Utrymme för höns anges i tabell 10.

Tabell 10

<i>Högsta beläggning</i>	<i>Envåningssystem</i>	< 2,4 kg	9 höns / m ² tillgänglig area
		≥ 2,4 kg	7,5 höns / m ² tillgänglig area
<i>Rede</i>	<i>Fackrede</i>	- minsta area 0,0125 m ² / höna - dock minst 0,075 m ² - kortaste sidan 0,24 m	
	<i>Kollektivrede</i>	- minsta area 0,010 m ² / höna - dock minst 0,140 m ² - kortaste sidan 0,35 m	
<i>Ströarea</i>		- minst 1/3 av golvarean - dock minst 0,025 m ² / djur	

10 § Övriga mått m.m. för höns anges i tabell 11.

Tabell 11

<i>Golv</i>		Lutning högst 12 %
<i>Vatten</i>	<i>Rakt tråg</i>	Minst 25 mm tråkant/djur
	<i>Runt tråg</i>	Minst 10 mm tråkant/djur
	<i>Nippel eller kopp¹⁾</i>	Högst 10 höns / nippel eller kopp
<i>Fodertråg</i>	<i>Rakt tråg</i>	Minst 125 mm tråkant / höna, 150 mm tråkant tupp
	<i>Runt tråg</i>	Minst 80 mm tråkant / höna, 100 mm tråkant tupp
<i>Sittpinne²⁾</i>		Minst 150 mm / djur
<i>Öppningar till utomhusytorna³⁾</i>		Höjd 0,45 m Bredd 0,40 m, dock minst 2,0 m totalt per 1 000 höns

¹⁾ Minst två tillgängliga för varje djur.

²⁾ Centrumavstånd mellan sittpinnar ska vara minst 300 mm och minsta avstånd till vägg 200 mm.

³⁾ Ska vara utspridda utefter hela byggnadens längd.

11 § Utrymme för unghöns anges i tabell 12.

Tabell 12

Ålder, veckor	Envåningssystem, tillgänglig area Högsta antal djur/m²	Minsta ströarea	Minsta sittpinnelängd, mm/djur
0-3	55	1/3 av golvarean	10
4-6	25	1/3 av golvarean	20
7-15	15	1/3 av golvarean	33
16-18	10	1/3 av golvarean	50
19-21	9	1/3 av golvarean	60

12 § Övriga mått för unghöns anges i tabell 13.

Tabell 13

Ålder, veckor	Minsta utrymme vid rakt fodertråg, mm/djur	Minsta utrymme vid vattentråg		Vatten, Högsta antal djur/nippel
		Rakt, mm/djur	Runt, mm/djur	
0-3	20	5	4	30
4-6	20	5	5	30
7-15	42	7	5	20
16-18	50	7	5	15
19-21	55	8	6	15

Renhållning och strö

13 § Inredning i stallar ska vara utformad så att avelsdjuren inte blir nedsmutsade av foder-, vatten- eller gödselspill. I stall med plats för mer än 350 djur får sittpinnar inte vara placerade över ströbädden.

14 § Avelsdjuren ska ha ständig tillgång till strömedel som kan tillfredsställa deras beteendebestånd av att picka, sprätta och sandbada.

Stallklimat och luftkvalitet

15 § Vid förprövningspliktig ny-, till- eller ombyggnad av ett stall med gödseldrainerande golv ska stallet ha mekaniskt utgödslingssystem som medger att regelbunden utgödsling kan ske under det gödseldrainerande golvet.

Första stycket gäller inte för envåningssystem där det gödseldrainerande golvet utgör högst 1/3 av avelsdjurens tillgängliga area.

16 § I stallar med envåningssystem får avelsdjuren endast tillfälligtvis utsättas för ammoniakhalter som överstiger 25 ppm i stalluften.

Allmänna råd till 4 kap. 16 §

Stallar med gödseldrainerande golv bör ha utgödslingssystem som medger att regelbunden utgödsling kan ske under det gödseldrainerande golvet.

Utgödsling under gödseldrainerande golvytor bör ske minst 2 gånger per vecka.

Ljus och belysning

17 § Stallar för avelsdjur behöver inte vara försedda med fönster eller andra ljusinsläpp för dagsljus om djuren istället förses med ett dagsljusliknande artificiellt ljus som är anpassat till djurens behov, som kan styras och har en spektralbredd på minst 300 nm samt innehåller ultraviolett ljus i UVA- området.

Allmänna råd till 4 § djurskyddslagen

Avelsdjuren bör ha en sammanhängande mörkerperiod på minst åtta timmar per dygn.

5 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR KALKONER**Skötsel och utrymmen**

1 § Kalkoner ska hållas frigående och ska ha tillgång till ströbädd om de föds upp inomhus.

2 § Utrymme för kalkoner anges i tabell 14.

Tabell 14

Djurkategori	Golvarea		Minsta mått på värprede ¹⁾ , m	Minsta utrymme vid runt fodertråg, mm/djur	Minsta utrymme vid runt vattentråg, mm/djur
	Högsta antal djur/m ²	Högsta antal kg/m ²			
<i>Avelsdjur, höns</i>	2,5		bredd: 0,35 djup: 0,5 höjd: 0,45	30	12
<i>Avelsdjur, tappar</i>	2,5			60	24
<i>Slaktdjur</i>	<i>≤ 10 kg</i>	30		18	8
	<i>> 10 kg</i>	30		30	12

¹⁾ Högst 4,5 djur/rede

3 § Utan hinder av 2 § får stallar hos slaktkalkonuppfödare som är anslutna till ett kontrollprogram, beläggas i enlighet med kontrollprogrammet, dock högst med 40 kg per m² för djur < 7 kg och högst 45 kg per m² för djur ≥ 7 kg.

6 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR ANKOR OCH GÄSS**Skötsel och utrymmen**

1 § Ankor och gäss som föds upp inomhus ska hållas på ströbädd.

Allmänna råd till 4 § djurskyddslagen

Ankor och gäss bör ha tillgång till badvatten.

2 § Utrymme för ankor och gäss anges i tabell 15.

Tabell 15

Djurkategori		Golvarea				Värprede, m
		Enbart inomhus		Vid möjlighet till utevistelse		
		högsta antal djur/m ²	högsta antal kg/m ²	högsta antal djur/m ²	högsta antal kg/m ²	
<i>Avelsdjur</i>	<i>Ankor</i>	2		4		bredd: 0,4 djup: 0,4 höjd: 0,5
	<i>Gäss</i>	1		2		bredd: 0,6 djup: 0,6 höjd: 0,6
<i>Slaktdjur</i>	<i>Ankor</i> ¹⁾		16		20	
	<i>Gäss</i> ^{1) 2)}		14		18	

¹⁾ Under första uppfödningssveckan får beläggningen vara högst 15 djur/m². Beläggningen ska därefter sänkas successivt. Efter 4 veckor gäller tabellvärdena.

²⁾ Uppfödning i ligg- och utfodringshall med rastgård:

- golvarea i ligghall 32 kg/m²,
- rastgård 10 ggr ligghallsarean,
- runt fodertråg 7 mm/djur (fri utfodring),
- rakt vattentråg 9 mm/djur.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Dessa föreskrifter träder i kraft, i fråga om 2 kap. 22 § den 1 januari 2019 när det gäller unghöns som hålls i bur, och i övrigt den 1 december 2017 då Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15) om djurhållning inom lantbruket m.m. upphör att gälla. De allmänna råden ska gälla från samma tidpunkt.

LEIF DENNEBERG

Anna E Holm
(Avdelningen för djurskydd och hälsa)